

לאחר נישואיו, חשש רבינו לחיוב ציצית בשמיכה, והיסס מלבקש את הרבנית לחתוך את הקרן לפוטרו מידי ספק חיוב, והורה לה לקפל אחד הקרנות, לאחר זמן ראה שהקיפול אינו מועיל לבטל הקרן, (עי' מנחות ל"ז ע"ב) ואמר, אם אין לומדים את כל ההלכות, אי אפשר שלא להכשל רח"ל.

איתא באבות פרק ה' בעשרה מאמרות נברא העולם ומה תלמוד לומר והלא במאמר אחד יכול להבראות אלא להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות וליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות. והקשה רבינו מדוע הרשעים נענשים יותר כי העולם נברא ב" מאמרות מה איכפת להם שהיה העולם נברא במאמר אחד וכי הם חוטאים יותר בגלל זה, וכן להבדיל הצדיקים וכי עושים יותר מצוות כי העולם נברא ב" מאמרות, ותירץ וביאר רבינו, כי בעשרה מאמרות שנברא העולם היינו, שהקב"ה נתן והטביע בעולמו עשרה דרכים שיהלך בהם האדם ויגיע לשלמות נפשו ולתיקון העולם, כי כל אדם לפי אופיו תכונותיו ודרכיו יכול להלך ולהצליח, יש בחסד, ויש בעבודה, יש במדות טובות, ויש ביראת השם, והמשובח מכולם בתורה, וכהנה עשרה דרכים, בטהרה, בפרישות, בענוה, וכדו'. ולכך הרשע שהחטיא את כולם עונשו גדול יותר, כי אומרים לו אם לא יכולת להלך בזו הי' לך להלך בזו, והרשע מאבד את העולם ^{ענין חכמה} בכל עשרת דרכיו ולכך עונשו גדול, ולעומתו, הצדיק שבוחר ומשתדל בכל העשרה דרכים מובן ששכרו רב ועצום. והדברים נפלאים.

דעת תורה

שאלתי את רבינו דעת תורה מהי, והשיב, תלמיד חכם שכל כולו תורה, ראשו בתורה, ומוחו מתייגע בתורה. וכל הוויתו שקוע בתורה, לומד כל היום, ויושב וגורס באורייתא, כששואלים אותו דבר, והוא פוסק מגירסתו, חושב, ועונה, זהו דעת תורה אמיתית, והוסיף, ראה, פלוני, כל היום לומד ושקוע בתורה, כל מה שעונה זהו דעת תורה אמיתית, ושאלתי שוב, האם אפי' בדברים שאין לו מושג ואין לו ידיעה בהם והוא עונה גם זה תוקף דעת תורה יש לו, והשיב, ודאי וודאי, כל תשובה שמשיב, בהיותו שקוע ולומד תורה, זוהי דעת תורה אמיתית וכך חייבים לעשות, והדברים עתיקים.

זו היתה כוחו של רבינו הגדול זצ"ל כל הוויתו תורה, ולכך כל דבר שהוציא מפיו לא יצא לבטלה כי הכל תורה, ותורת ה' תמימה — במי שהוא תמים — משיבת נפש, ויעקב איש תם — שלם במעשיו, שלם בתורתו, ושלם בכל דרכיו.